

Dreff János

Töredékek a tanári és az írói egzisztencia mibenlétének különbségéről

Ha tanár vagy, kapsz fizetést, ha író vagy, nem kapsz. Ha tanár vagy, fizetéssel szúrják ki a szemed, ha író vagy, annak örülj inkább, hogy nem szúrják ki semmivel. Ha íróként fizetésről ábrándozol, még tanár vagy. Ha tanárként fizetésről ábrándozol, magyar tanár vagy. (Ha ezt itt olvasod, magyartanár vagy.) (Valószínűleg.)

Ha tanár vagy, tanítványaiddal nézel farkasszemet, ha író vagy, előbb vagy utóbb az olvasók fognak farkasszemet nézni veled. Ha tanár vagy, bármikor őrizetbe vehetnek közösség elleni izgatás megalapozott gyanújával, ha író vagy, gyanús, ha nem megalapozottan izgatod a közösséget. Ha tanár vagy, játszhatod az agyad, ha író, csak az agyadat játszhatod.

Ha tanár vagy, már alá is írtad a halálos ítéleted, ha író, már ellen is jegyezted. Ha tanár vagy, másoknak mindig tehetsz majd egy szívességet, ha író, tehetsz magadnak egy szívességet – most. Ha tanár vagy, jobb, ha ehhez tartod magad: A világ tények és nem dolgok összessége. Ha író: Milyen világ?

Tanárként nem papolhatsz az írásról, még paptanárként sem. Az írásról csak íróként papolhatsz, akár papoknak is. Tanárként közvetlenül váltod ki a hatást, íróként közvetetten, fáziskéséssel. Ha tanárként tartósan fáziskéséssel váltod ki a hatást, kezdhetsz gyanakodni, hogy író vagy. Ha íróként tartósan közvetlenül váltod ki a hatást, holtbiztos, hogy már nem vagy író. Ha a 6. a-sok tartósan késsel esnek neki a fázisnak, rossz fizikatanár vagy.

Ha magyartanár létedre szóban magyarórákat tartasz, magyartanár vagy. Ha író létedre írásban magyarórákat tartasz, magyarórát tartó magyar író vagy. Ha arról írsz, hogy aki magyartanár léteire írásban magyarórákat tart, az magyartanár, akkor író vagy. Ha arról tanítasz, hogy aki író léteire szóban magyarórákról ír, az író, akkor tanár vagy. Ha íróként tanárokat tanítasz arról, hogy aki magyartanár léteire írásban magyarórákról ír, az író, akkor író vagy. Ha tanárként arról írsz íróknak, hogy aki szóban magyarórákról ír, az író, és nem tanár, akkor tanár vagy. Ha tanárként mindezt nem érted, akkor tanár vagy. Ha íróként mindezt érted, akkor író vagy.

Ha tanárként illúzióid vannak, tanár maradsz. Ha tanárként nincsenek illúzióid, akkor is tanár maradsz. Ha tanárként író szeretnél lenni, az is egy illúzió. Ha tanárként az összes illúzióddal le szeretnél számolni, hogy író lehess, akkor egy illúzióval megint több van a kelleténél, tehát tanár maradsz. Ha tanárként nem dédelgetsz illúziókat az íróvá válásról, tanár maradsz. Ha tanárként az illúzióid dédelgetnek téged, tanár maradsz. Ha tanár maradsz, tanár maradsz.

Ha íróként illúzióid vannak, tanár maradsz. Ha íróként nincsenek illúzióid, akkor is tanár maradsz. Ha íróként író szeretnél lenni, az is egy illúzió. Ha íróként az összes illúzióddal le szeretnél számolni, hogy író maradhass, akkor egy illúzióval megint több van a kelleténél, tehát tanár maradsz. Ha íróként nem dédelgetsz illúziókat az íróvá válásról, íróvá válsz. Ha íróként az illúzióid dédelgetnek téged, már író is vagy. Ha író vagy, lehetsz tanár, író maradsz.

Ha tanár vagy, bármikor az utcán találhatod magad, ha író vagy, bármikor az utcán találhatod magad. Ha tanár vagy, félárván, ha író, fél áron. Ha tanár vagy, munkaköri kötelességed, hogy ne lepődj meg semmin. Ha író vagy, munkaköri kötelességed, hogy a semmin ne lepődj meg. Ne a semmin lepődj meg. Tanárként tudhatod, hogy mindennek van teteje. Íróként, hogy mindennek van alja.

Tanárként röhejes, ha írói álnevet használsz, íróként, ha tanári álnevet. Ugyanilyen röhejes, ha tanárként tanári álnevet használsz. Íróként használhatsz álnevet, de csak íróit, nem tanárit. Ha íróként tanári álnevet találsz ki magadnak, vagy íróként több írói álnevet, melyek között van tanári álnév is, célszerű a tanári álnevedet a valódi neveddel helyettesíteni.

Ha tanár vagy, magadon kívül senkire sem számíthatsz, ha író vagy, még magadon belül sem számíthatsz senki másra magadon kívül.

Ha a prózád bocsánatot kér a létezéséért, íróként már nem tehetsz érte semmit. Ha te kérsz bocsánatot a prózád létezéséért, a prózád nem tehet már semmit érted. Ellenben ha egyikőtök sem kér bocsánatot a pusztá létezéséért, se egymástól, se külön-külön, együtt mindent megtehettek. Egyet nem. Utólag ezért már nem kérhettek bocsánatot. Még akkor sem, ha a szüntelen munkával éppen a bocsánatkérések jogosságát alapoztátok meg. Ha prózáíró vagy, nem kérhetsz folyamatosan elnézést azért, mert prózáíró vagy, vagyis a mennyiség megszállottja. Minden prózáíró a mennyiség megszállottja. A prózáírók eleve megszállottak, és ha már prózát írnak, természetesen a saját termékenységük megszállottai lesznek, vagyis a mennyiség megszállottjai. Az a prózáíró, aki nem a mennyiség megszállottja, nem prózáíró. Attól, mert a prózáíró a mennyiség megszállottja, még nem kell, hogy ne a minőség legyen az elődleges szempontja. A prózáírónak a minőség az elsődleges szempontja, csak melleleg még a mennyiség megszállottja is. Aki nem melleleg megszállottja a mennyiségnek, hanem elsősorban, annak a minőség másodrendű szempont lesz a mennyiséggel szemben, de ez nem baj, mert a minőség szintén mennyiség, illetve fordítva. Mivel a mennyiség értelmezhetetlen a minőség fogalma nélkül, ahogy a minőség fogalma szintúgy értelmezhetetlen a mennyiség fogalma nélkül, a prózáíró egyaránt lehet a mennyiség és a minőség elkötelezettje, csak az a fontos, hogy elkötelezettsége idővel megszállottsággá fajuljon. Ezért célszerűbb mégis inkább a mennyiség, mintsem a minőség megszállottja lenni, mert a mennyiség idővel valóban minőséggé nemesül, viszont a minőségnek esélye sincs rá, hogy belátható időn belül minőséggé fajuljon, és így az elkötelezettségnek sem arra, hogy megszállottsággá. A prózáíró e praktikus okból kifolyólag a mennyiség megszállottja tehát, és nem elvi, esztétikai okokból, amiből tényleg csak arra futná legfeljebb, hogy a minőség megszállottja legyen. Ha a prózáíró nem rendelkezik még ennyi praktikus érzéssel sem, jobb, ha tényleg inkább csak a minőség megszállottja lesz, feltéve, hogy maradt annyi praktikus érzéke, amivel a minőség iránti elkötelezettségét megszállottsággá tudja fokozni. Azokat a prózáírókat, akikben csak ennyi praktikus érzék maradt, vagy csak ehhez van praktikus érzékük, költőknek hívjuk. A költők a minőség iránt praktikus okokból elkötelezett prózáírók. Az a költő, aki a szíve mélyén mégis inkább a mennyiség elkötelezettje, semmint a minőségé, már nem költő, de még nem is prózáíró, hiszen még nem megszállott. Ha megszállott, csupán döntés kérdése, hogy prózáíróként vagy inkább költőként akar-e saját a megszállottságának vagy a minőség, vagy a mennyiség oltárán napról napra áldozatot bemutatni. Akkor azonban, ha valaki csakis a megszállottsága oltárán akar áldozatot bemutatni, nap mint nap, függetlenül attól, hogy az áldozathozatalt minőségileg avagy mennyiségileg képzelte-e el, a megkülönböztetés értelmét veszti, hiszen a megszállottság minden különbséget eltöröl. A megszállott alkotók mind hasonló egymáshoz, minden elkötelezett alkotó a maga módján az. Vagy fordítva. Ha tanár vagy, az ehhez hasonló eszmefuttatások rád természetesen nem érvényesek és nem vonatkoznak.